

Lisätiedot:

suunnittelija Henna Turunen, puh. 050 382 6265
vs. opetuspäällikkö Berndt Schauman, puh. 040 651 7806
sivistystoimenjohtaja Mikael Flemmich, puh. 040 733 0264
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Tausta

Yhdyskuntavaliokunta päätti 10.5.2022 (§ 45) lähettää hankesuunnitelman sivistystoimen valiokunnille (SOVV ja KUVA) lausuntoa varten ja pyytää kannanottoa käyttäjän tarpeisiin parhaiten vastaavasta vaihtoehdosta (<https://kauniainen10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022221-3>).

Lisäksi yhdyskuntavaliokunta pyysi, että sivistystoimi ottaisi lausunnossaan kantaa seuraaviin:

1. Sivistystoimen tulisi käydä kattavasti läpi kaikki toimialan tilatarpeet ja luoda selkeä tilaohjelma uudisrakennuksen käytölle ajan funktiona. Yhdyskuntavaliokunta kehottaa sivistystoimea huomioimaan selvityksessä kaupungin strategian tilojen yhteiskäytön merkittävästä lisäämisestä.
2. Esittelymateriaalista käy ilmi, että osa laajennuksesta on tarkoitettu lukion kasvavan opiskelijamäärän käyttöön. Sivistystoimen tulee täsmentää lukion tavoiteltu oppilasmäärä sekä tämän kustannusvaikutukset kaupungin taloudelle ottaen huomioon ulkopaikkakuntalaisten oppilaiden osuus opiskelijoista.
3. Mikäli tiloja on tarkoitus käyttää väistötiloina, tulee selvittää, onko edullisempaa vuokrata tilapäinen ja juuri tarpeelle muodostuvalle ajanjaksolle vuokrattu ns. siirtokontti/luokka?
4. Kansalaisopiston osalta pitäisi tehdä perusteellinen selvitys, jossa verrataan toisiinsa pääosin nykyisiin tiloihin (Petra) nojaavaa vaihtoehtoa kontra Kasavuoren laajennusosan käyttöä. Selvityksessä tulisi mm. huomioida tilojen käyttökelpoisuus tarkoitukseensa, pysäköinti ja liikenneyhteydet, korjausinvestointien tarve (Petra) sekä Petran tiloista ja kiinteistöistä saatava tuotto kaupungille, mikäli päädytään myymään se.

Lausunto

Hankesuunnitelmassa esitetään A-siiven purkamisesta ja uudelleen rakentamisesta neljä vaihtoehtoa. Vaihtoehdot eroavat toisistaan olemassa olevan rakennuksen purkulaajuuden sekä uudisrakentamisen laajuuden osilta. Sivistystoimen kanta on, että käyttäjän tarpeisiin parhaiten vastaava vaihtoehto on versio 3B. Version mukainen kolmikerroksinen A-siipi voisi mahdollisesti toimia ratkaisuna mm. Mäntymäen koulun lähitulevaisuuden tilatarpeisiin. Lisäksi ennen pitkää Kasavuoren koulukiinteistön vanhimmat, 1960- ja 1970-luvuilla

rakennetut elinkaarensa päässä olevat osat, tulee purkaa, jolloin laajennetusta ja tilavasta A-siivestä löytyy tilaa korvaamaan nämä puretut osat.

Sivistystoimi lausuu lisäksi seuraavaa vastauksena yhdyskuntavaliokunnan pyytämiin kohtiin:

Kohta 1: Tilaohjelma uudisrakennuksen käytölle

Sivistystoimessa on käyty läpi tilatarpeita opetustoimen ja kulttuuripalvelujen yhteistyönä. Tilatarpeiden määrittelyn lähtökohtana on ollut nykyisen tilankäytön tehostaminen ja tilojen yhteiskäytön lisääminen kaupungin strategian mukaisesti. Tilaohjelma (oheismateriaali 1) Kasavuoren A-siiven uudisrakennuksen käytölle on rakennettu koulujen ja kansalaisopiston nykyisen tilankäytön ja tarveselvityksessä esitetyn tilatarpeen pohjalta. Tilaohjelmaa on tämän lisäksi täydennetty suomenkielisen alakoulun, musiikkiopiston sekä kuvataidekoulun mahdollisilla tilatarpeilla.

Tilaohjelma on luotu Kasavuoren A-siiven hankesuunnitelman tilakaavion version 3B (oheismateriaali 2) mukaan. Tilakaaviossa ensimmäinen kerros on pääosin osoitettu kansalaisopiston käyttöön (liikuntasalit, kudonta, keramiikka ja savityöt), sekä Kasavuoren koulun kotitalousryhmille. Muutama opetustila voisi olla myös alakoulun väliaikaisessa käytössä. Toisessa kerroksessa on kansalaisopistolle taide- ja käsityötilat sekä opetustiloja kieltenopetukseen arki-illoille. Päivisin ne voisivat olla koulujen käytössä. Toisessa kerroksessa voisi myös olla alakoululle väistötiloja. Kolmas kerros olisi pääosin lukion käytössä arkipäivisin. Ilta- ja viikonloppukäyttöä voisi tarjota musiikkiopistolle ja/tai kuvataidekoululle, jotta jokaisen kerroksen tilat olisivat mahdollisimman tehokkaassa käytössä.

Tilaohjelmassa on huomioitu ajan funktiona viikon ajalta tilatarpeet kansalaisopistolle (punaisella), lukion 500 opiskelijamäärälle (sinisellä), Kasavuoren yläkoululle (keltaisella) sekä suomenkielisen alakoulun 5. ja 6. luokille mahdolliset väistötilat (vihreällä). Alakoulun väliaikaisia väistötiloja voitaisiin jatkossa käyttää kansalaisopiston kursseille tai lukion ja/tai Kasavuoren koulun laajentamiseen. Kasavuoren A-siipeä koskevassa tarveselvityksessä on mainittu, että lukiolle tarvitaan ainakin 3 luokkatilaa lisää (yksi rinnakkaisluokka lisää), mieluummin 5 tilaa, jotta on joustovaraa.

Tilaohjelmassa on lisäksi huomioitu alustavasti musiikkiopiston (ruskealla) ja kuvataidekoulun (violetilla) mahdollinen tilankäyttö iltaisin ja muina vapaina aikoina. Yhteiskäyttöiset tilat, joiden käyttötarve on vielä avoin, on merkitty valkoisella.

Kohta 2: Kauniaisten lukion tavoiteltu opiskelijamäärä ja sen kustannusvaikutukset

Kauniaisten lukiossa oli lukuvuonna 2021–2022 yhteensä 427 opiskelijaa: yleislinjalla 353 ja bisneslinjalla 74 opiskelijaa (tilanne 20.9.2021). Kauniaislaisten opiskelijoiden osuus Kauniaisten lukiossa on noin 13 %, eli noin 87 % opiskelijoita tulee muista kunnista. Kunta päättää lukioidensa opiskelijamääristä, mutta kunta ei voi päättää siitä, mistä kunnasta opiskelijat tulevat, vaan lukioon pyrkijä voi valita vapaasti kunnan ja lukion, mihin hän pyrkii.

Kauniaisten lukioiden nykytilaa ja tulevaisuuden kehittämideoita on selvitetty Lukio-ohjelmassa (KH 11.01.2021 § 4). Siinä on esitetty, että Kauniaisten lukion

koon kasvattaminen 500 opiskelijaan tapahtuisi luontevasti A-siiven uudisrakentamisen yhteydessä kolmen vuoden aikana, lisäämällä yksi opiskelijaryhmä per vuosi. Sivistystoimi täsmentää, että 500 opiskelijaa on edelleen realistinen, tavoiteltu opiskelijamäärä.

Lukion vuosittaista sisäänottoa on nostettu muutaman vuoden takaisesta 120 opiskelijasta 134 opiskelijaan. Sisäänoton kasvattaminen 160–165 opiskelijaan johtaisi opiskelijamäärän kasvamiseen 500 opiskelijaan kolmessa vuodessa.

Lukion viime vuosien yksikköhintojen kehitys osoittaa, että yksikkökustannukset ovat laskeneet opiskelijamäärien kasvaessa. Myönteinen kustannuskehitys tulisi jatkumaan, jos opiskelijamäärä kasvaisi 500 opiskelijaan (ks. **oheismateriaali**: ennustekaavio; kaavio 1). Tämä perustuu siihen, että suuremmassa opiskelijamäärässä myös harvinaisemmat lyhyiden vieraiden kielten, eräiden reaaliaineiden sekä taide- ja taitoaineiden ryhmät täyttyvät, mutta ryhmiä ei tarvitse perustaa lisää näihin kursseihin.

Vuonna 2022 Kauniaisten lukio tuo kaupungille valtionosuutta 2,9 miljoonaa euroa (6 768 euroa per opiskelija). Vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan kustannus per opiskelija Kauniaisten lukiossa oli 7 496 euroa (ml. sisäiset kulut, josta kiinteistöjen vuokra noin 1 800 euroa). Näin ollen kaupungin rahoitusosuudeksi jää 1 387 euroa. Muista kunnista Kauniaisten lukioon tulevat opiskelijat maksavat kaupungille nykyisin yhteensä 514 577 euroa (kaupungin rahoitusosuus kerrottuna ulkopaikkakuntalaisten opiskelijamäärällä).

Tarveselvityksen ja lukio-ohjelman mukaan, mikäli Kauniaisten lukio kasvattaisi opiskelijamääräänsä 500:aan, kaupungin kustannukset vieraspaikkakuntalaisista opiskelijoista laskisivat 175 500 euroon. Lukio-ohjelman ennustelaskelma on vuodelle 2026 ja siinä oletetaan, että kaikki Kauniaisissa asuvat oppilaat, jotka päättävät peruskoulun vuosina 2024–2026, hyväksytään lukiokoulutukseen. (ks. **oheismateriaali**: Ennustekaavio; taulukko 1) Kunta ei voi kuitenkaan päättää siitä, mistä kunnasta opiskelijat tulevat lukioon eikä näin ollen voi varata paikkoja kauniaislaisille opiskelijoille. Lukion opiskelijamäärän kasvu voisi kuitenkin antaa useammille kaupungin nuorista mahdollisuuden opiskeluun kaupungin omissa lukioissa ja laskea korkeaa keskiarvoa.

Tilastokeskuksen mukaan vuosina 2017–2020 Kauniaisten peruskoulun päättävistä nuorista valtaosa (85–87 %) on jatkanut opiskelua lukiokoulutuksessa Kauniaisissa tai muissa kunnissa. Kauniaisissa lukiohalukkuus on muihin Uudenmaan kuntiin nähden korkea ja tulee oletettavasti pysymään samalla tasolla tai hieman kasvamaan nykyisestä.

Lukion koon kasvattaminen 500 opiskelijaan tarkoittaisi pakollisten, syventävien ja soveltavien kurssiryhmien lisäämistä yhteensä noin 93:lla, mikä tarkoittaa lisäkustannuksia yhteensä noin 280 000 euroa (kun yhden kurssiryhmän kustannukseksi on arvioitu 3 000 euroa). Toisaalta suurempi lukiokoko antaisi kaupungille enemmän valtionosuuksia, mikä vähentäisi kunnan rahoitusosuutta myös euroina. Vuoden 2022 valtionosuudella laskettuna opiskelijamäärän kasvattaminen (73 opiskelijan lisäys) toisi tuloja lisää noin 494 000 euroa vuodessa.

Kohta 3: A-siipi väistötiloina vs. tilapäinen siirtokontti

Yhtenä vaihtoehtona on esitetty, että A-siiven uudistettuja tiloja voisi käyttää suomenkielisen alakoulun väistötiloina alakoulun rakennushankkeen ajan.

Väistöajan jälkeen kansalaisopisto, Kasavuoren koulu tai Kauniaisten lukio voisivat käyttää tiloja. Tilat suunnitellaan sellaisiksi, että eri toimijat voivat käyttää niitä monipuolisesti ja joustavasti.

Sivistystoimi on selvittänyt, olisiko edullisempaa vuokrata tilapäinen siirtokelpoinen vuokrakoulu (ns. siirtokontti) kuin käyttää A-siiven tiloja väistötiloina. Mikäli alakoulun 5.—6. -luokkalaiset siirtyisivät A-siipeen väistötiloihin, luokat tarvitsisivat käyttöönsä 8 luokkatilaa (neljä per luokka-aste), joiden lisäksi tarvittaisiin pienryhmätila(t).

Sivistystoimen luonnosteleman alustavan tilaohjelman mukaan alakoulun käyttöön voitaisiin saada A-siivestä ainakin kuusi opetustilaa, mahdollisesti yhdeksän tilaa. On pohdittava, mahtuvatko alakoulun väistötilat samaan kerrokseen kansalaisopiston kurssien kanssa. Haasteeksi muodostuu mm. liikuntatilojen riittävyys, koska liikuntatilat ovat myös päivisin kansalaisopiston käytössä.

Jos alakoululle saataisiin vain kuusi tilaa, tarkoittaisi se, että ainoastaan 6.-luokkalaiset, 4 yleisryhmää + pienryhmä(t), voitaisiin siirtää A-siipeen. 6.-luokkalaisten siirtyminen olisi pedagogisesti perusteltua nivelvaiheen helpottamiseksi, jos oppilaat jatkavat 7. luokkaa Kasavuoren koulussa. Mikäli alakoulun käyttöön saataisiin 9 tilaa, olisi tilaa myös 5.-luokkalaisten siirrolle.

Mikäli päädytään tilapäisiin siirtokontteihin, niiden kuukausivuokra riippuu sopimuksen pituudesta: mitä pidempi sopimusaika, sitä matalampi kuukausivuokra. Ei ole taloudellisesti kannattavinta pystyttää parin vuoden ajaksi vuokratontteja, eivätkä kaikki tuottajat edes tarjoa alle kolmen vuoden sopimuksia. Alakouluhankkeessa olisi noin 2,5 vuoden väistöaika, jos puretaan vanha rakennus ja rakennetaan uusi koulu.

Alustavat kustannukset 8 luokkatilan vuokraukselle 3 vuodeksi olisivat seuraavat:

- 30€/kk/m², eli noin 22 000€/kk, joka on noin 260t €/vuosi
- Maarakennustyöt ja liittymistyöt kunnallisiin verkostoihin noin 220t€
-> Vaikutus käyttötalouteen olisi noin 260t €/vuosi

A-siipi alakoulun väistötilana olisi pedagogisesti perusteltua mm. nivelvaiheen helpottamiseksi alakoulusta yläkouluun siirryttäessä. Lisäksi järjestelyllä saataisiin lisää aikaa mahdollisimman optimaalisen tilaratkaisun löytämiseksi suomenkieliselle opetukselle sekä päätökselle lukion laajentumisesta.

Siirtokonttiratkaisun etuna olisi, että A-siiven opetustiloja voitaisiin käyttää muuhun tarkoitukseen, esim. musiikkiopiston tai kuvataidekoulun toimintaan. Konttikouluissa haasteeksi muodostuu mm. liikuntatilojen järjestäminen.

Kestävän kehityksen ja talouden kannalta siirtokonttiratkaisu ei ole optimaalinen ratkaisu. Jos siirtokontit toimivat ensin A-siiven väistötiloina (mukaan lukien mm. kotitalouden tilat), ja sen jälkeen kontit otetaan alakoulun käyttöön, kustannustehokkuus paranee. A-siiven ja alakoulun valmistuttua sivistystoimella ei ole näillä näkymin konteille muuta käyttöä.

Kohta 4: Petran vs. Kasavuoren uuden A-siiven käyttö kansalaisopiston toimintoihin

Petra on tilatehokkuudeltaan yksi käytetyimmistä kaupungin omistamista rakennuksista. Tilat ovat käytössä aamusta iltaan klo 9–21, myös viikonloppuisin. Suurin osa opiston tarvitsemista tiloista ovat erikoisluokkia. Opetustilat Petrassa ovat kaksi liikuntasalia, kaksi taide- ja käsityöluokkaa, kieliluokka, auditorio, keramiikkasali ja kudontasali. Lisäksi Petrassa on toimistotilat, pukuhuoneet, polttouunien huoneet sekä varastot. Opiston käytössä Kasavuorella olisi vastaavat tilat, eli käytännössä kyseessä on vain tilojen siirto yhdestä paikasta toiseen. Opistolla on jo tällä hetkellä Kasavuoren nykyisessä A-siivessä arki-iltaisin kielikursseja neljässä luokassa sekä koulun teknisen työn tiloissa nikkarikurssit.

Liikenneyhteyksien suhteen sekä Petraan että Kasavuoreen johtavat asfaltoidut tiet. Paikalliset opiskelijat tulevat yleensä autolla tai kävellen. Muilta paikkakunnilta tulevat opiskelijat tulevat autolla tai junalla, jonka pysäkeistä on yhtä pitkä matka kumpaankin rakennukseen. Nykyisellään Kasavuoren pysäköintipaikka on liian pieni opiston tarpeisiin, koska Kasavuoren pysäköinti jo täyttyy päivisin ja iltaisin henkilökunnan, oppilaiden ja iltaikäyttäjien, mm. opiston opiskelijoiden, autoista. Opisto tarvitsee lisäpysäköintiä sen verran kuin tällä hetkellä on autoja Petran ja palloiluhallin pysäköinneissä, eli n. 70 autolle. Yli puolet opiskelijoista asuvat muualla kuin Kauniaisissa. Sen lisäksi, että monet iäkkäät tulevat autolla, myös vanhempi-lapsi-kurssien opiskelijat tulevat usein autolla. Taide- ja käsityökurssien opiskelijoilla ja opettajilla on usein todella painavia tarvikkeita ja työvälineitä mukanaan. Monet opiston opettajista ovat useammalla työnantajalla työssä tai opettavat useassa paikassa Kauniaisissa tai sen ulkopuolella, joten auto on välttämätön työväline heille.

Petrasta 27.9.2021 tehdyn kuntoarvion mukaan Petrassa on 10 vuoden ajan korjaustarpeita 920 000 euron edestä. Rakennus on kokonaisuudessaan tyydyttävässä kunnossa. Rakennuksesta ei löytynyt yhtään heikossa kunnossa olevaa kohdetta. Mikäli Petra päädytään purkamaan, kannattaa purusta tehdä hinta-arvio, sekä huomioida se, että Petran takana olevan taloyhtiön infrarakenne sijaitsee Petran ja taloyhtiön yhteiskäyttötiloissa Petrassa, eli infra pitää rakentaa uudestaan tai talo purkaa vain osittain. Kannattaa myös huomioida, että kaupunki omistaa vain kolmanneksen kiinteistöstä. Sivistystoimen on hankala arvioida kiinteistön myyntihintaa.

Sivistystoimenjohtaja Mikael Flemmich:

Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta antaa edellä olevan lausunnon vastaukseksi yhdyskuntavaliokunnalle koskien Kasavuoren koulukeskuksen A-siiven hankesuunnitelmaa.

.....

Puheenjohtaja Satu Mollgren ehdotti jäsen Riina Plosilan ja varapuheenjohtaja Saana Nuutisen kannattamana asian palauttamista valmisteluun seuraavasti:

- Valiokunta palauttaa asian valmisteluun, sillä valitun vaihtoehdon tulisi perustua todettuun tarpeeseen ja muiden vaihtoehtojen ohittaminen tulisi perustella.
- Valiokunta suosittaa, että kasvaneiden kustannusten ja tilankäytön tehokkuuden vuoksi sivistystoimi päivittää tarveselvitystä, jotta koulujen ja kansalaisopiston tilojen jako huomioidaan ja harkitaan, onko opiston tilojen mahdollinen lisääminen perusteltua.

- Lisäksi tulee huomioida, että Mäntymäellä on akuutti toimivien tilojen tarve, eikä luokkien ripottelu Kasavuoreen ole kestävä ratkaisu.

Valiokunta oli yksimielinen asian palauttamisesta ehdotuksen mukaisesti.

Päätös:

Asia palautettiin valmisteluun, sillä valitun vaihtoehdon tulisi perustua todettuun tarpeeseen ja muiden vaihtoehtojen ohittaminen tulisi perustella.

Valiokunta suosittaa, että kasvaneiden kustannusten ja tilankäytön tehokkuuden vuoksi sivistystoimi päivittää tarveselvitystä, jotta koulujen ja kansalaisopiston tilojen jako huomioidaan ja harkitaan, onko opiston tilojen mahdollinen lisääminen perusteltua.

Lisäksi tulee huomioida, että Mäntymäellä on akuutti toimivien tilojen tarve, eikä luokkien ripottelu Kasavuoreen ole kestävä ratkaisu.

Oheismateriaali:

Sivistystoimen tilaohjelma -luonnos 2022, Kasavuoren A-siipi VE3B
[Hankesuunnitelmavaiheen tilakaaviot, leikkaukset ja julkisivupiirustukset 4.3.2022 \(FCG Oy\); tilakaavion versio 3B sivuilla 26-30](#)

Ennustekaavio ja kustannukset vieraspaikkakuntalaisista opiskelijoista
KKK A-siipi hankesuunnitelma_Tiivistelmä